

**Partij voor
de Dieren**

Statenfractie Zuid-Holland

Jaarverslag 2017

Voorwoord

Elk jaar kiest de provinciale fractie van de Partij voor de Dieren een thema dat als leidraad dient voor de begrotingsbespreking en als inspiratie voor een kerstkaart. Dit jaar was het thema 'water'.

Op de kaart een mooie afbeelding van een waterkristal, gebaseerd op de onderzoeken van Masaru Emoto, en onderzoeker die veel waterkristallen heeft gefotografeerd. Hij ontdekte dat water reageert op emotie. Het afgebeelde kristal visualiseert dankbaarheid.

Het onderstaande gedicht dat op de kerstkaart stond, verwoordt het thema water op 'eigen' wijze. De kaart is gestuurd naar alle Provinciale Statenleden, de leden van Gedeputeerde Staten, de griffiemedewerkers en aan diverse maatschappelijke organisaties en mensen met wie de fractie samenwerkt.

Twee waterkanten
Water, bron van leven, maar ook strijd en gevecht
Tranen, vreugde, recht en onrecht
Water, explosief, vernietigende kracht
Water, bruisend, helend, fluisterzacht
Mensen: 70 procent water met twee waterkanten
Vernietigend: nemen, hebzucht, eigenbelang, haat en oorlogen
Helend: geven, liefde, dankbaarheid, vrede en mededogen
Waterkant .....

Waar ga jij aan land?

De fractie van de Partij voor de Dieren Zuid-Holland wenst u
goede feestdagen en een hartverwarmend 2018!

We blijven ons met verstand, gevoel, compassie én emotie inzetten voor dierenwelzijn, natuur en milieu.

Mei 2018, Carla van Viegen, fractievoorzitter Partij voor de Dieren, Zuid-Holland

Samenstelling fractie

De fractie bestaat uit de volgende mensen:

- Carla van Viegen, fractievoorzitter en statenlid (commissie Duurzame Ontwikkeling, Ruimte en Leefomgeving, Bestuur en Middelen)
- Bart Canton, statenlid (Commissie Verkeer en Milieu, werkgroep Europa)
- Sylvia Keij, fractiemedewerkster/beleidsmedewerkster
- Otwin van Saane (tot november 2017)
- Dane Oost (vanaf december 2016)

Leeswijzer

De provinciale inspanningen worden in dit jaarverslag op de navolgende thema's nader weergegeven:

- Dierenwelzijn
- Natuur
- Milieu
- Ruimte
- Maatschappij en cultuur
- Infrastructuur
- Economie
- Bestuur
- Overig
- Persberichten
- Media
- Werkbezoeken

Dierenwelzijn

Faunabeheerplan smient

De fractie heeft samen met de PvdA en GroenLinks een motie ingediend om het faunabeheerplan smient niet goed te keuren. De statenleden in de provincie hadden van meer dan 10.000 mensen via de Natuur- en Milieufederatie een oproep gekregen om de smient niet af te schieten en het faunabeheerplan niet goed te keuren. Alleen de PvdA, GL, 50Plus en de PVV steunden het voorstel, waardoor het geen meerderheid behaalde.

De fractie heeft bij de bespreking van dit plan ook een motie ingediend om een wetenschappelijk advies bij het plan te voegen, zoals is voorgeschreven in de provinciale verordening Natuurbeschermingswet van Zuid-Holland. De fractie had erop aangedrongen het advies te ontvangen, maar niet gekregen, omdat uiteindelijk bleek dat er geen advies was gegeven. Het college heeft wel toegezegd om in het vervolg een wetenschappelijk advies bij te voegen.

Uitbreiding melkgeitenstal Strijen

De fractie heeft vragen gesteld over uitbreidingsplannen van een melkgeitenstal in Strijen. De fractie wilde weten wat de gezondheidsrisico's zijn en of de uitbreiding in strijd is met het bestemmingsplan. Vooralsnog is er moratorium voor uitbreiding van geitenhouderijen in Zuid-Holland.

Paardenmarkt Voorschoten

Op 29 juli werd de jaarlijkse paardenmarkt in Voorschoten gehouden. De dierenwelzijnsorganisatie Animals Today constateerde dat het dierenwelzijn van de paarden werd geschaad. De dieren hadden niet zelf de vrije beschikking over drinkwater en ruwvoer, er was een gewond dier en er waren veulens met hun moeder op de zeer drukke markt. Voor alle dieren is een dergelijke omgeving zeer stressvol, maar zeker voor heel jonge dieren. Ook werden er dieren tentoongesteld met gecoupeerde staarten, wat verboden is. De fractie heeft daarom een brief gestuurd met vragen aan het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Voorschoten. De fractie vindt paardenmarkten niet meer van deze tijd en wil dat dit vermaak, dat ten koste gaat van het welzijn van dieren, stopt. Daarom is in de brief het college van B&W verzocht om geen paardenmarkten meer te organiseren of op zijn minst strenger toezicht te houden. De fractie heeft na herhaaldelijk aandringen geen reactie van de gemeente ontvangen, maar alleen een ontvangstbevestiging.

Zwanen met mes de strot doorsnijden

In het tijdschrift Nieuwe Revu meldden jagers dat ze bij aangeschoten, nog levende, zwanen de strot met een mes doorsnijden, terwijl dat verboden is. De fractie wilde weten hoe dit verbod wordt gehandhaafd en heeft samen met GroenLinks schriftelijke vragen aan het provinciebestuur gesteld. Het antwoord van het provinciebestuur was dat er bij zwanen niet de keel werd doorgesneden, dat de informatie dus onjuist was en dat er geheel volgens de regels werd gewerkt. De fractie gelooft hier niets van en heeft erop aangedrongen om strenger toezicht te houden en te handhaven.

Jacht in Rhoon aan banden leggen

Inwoners van de wijk Portland in Rhoon hebben veel last van jagers die dieren afschieten in de aangrenzende polder annex recreatiegebied. De Partij voor de Dieren heeft hierover een aantal meldingen ontvangen. Mensen voelen zich er onveilig en durven niet meer te recreëren in het gebied vanwege het gevaar en de vele geweschoten. Honden worden doodsbang van het geknal. Velen wijken daarom uit naar andere recreatiegebieden. De fractie wilde dat de provincie maatregelen neemt en de jacht aan banden legt, waardoor de recreanten weer veilig en zonder stress kunnen recreëren. Wederom gaf het provinciebestuur aan dat er niets aan de hand was en er veilig gerecreëerd kon worden.

Voorstel voor geld voor wildopvang Delft

De wildopvang in Delft heeft bij het provinciebestuur aan de bel getrokken omdat zij in 2019 haar deuren moet sluiten als er geen aanvullende financiering komt. Zij hebben de grootste moeite om het hoofd boven water te houden en houden dit op de huidige wijze niet vol. De provincie is verantwoordelijk voor de bescherming van in het wild levende dieren. De fractie heeft daarom een voorstel ingediend om financiële ondersteuning te geven aan deze wildopvang. Helaas kreeg het voorstel alleen steun van de PvdA en GroenLinks en is niet aangenomen.

Ganzenmishandeling Hoeksche Waard

De dierenorganisatie Animal Rights heeft misstanden geconstateerd bij de ganzenjacht in de Hoeksche Waard. Er is sprake van ernstig dierenleed en onnodig laten lijden van dieren. De fractie wil dat de provinciale regelgeving wordt aangescherpt om dergelijke misstanden in de toekomst te voorkomen en heeft daarover vragen gesteld aan het provinciebestuur. Wederom is door het provinciebestuur geantwoord dat er geen sprake is van ernstig dierenleed. De fractie is van mening dat het welzijn van in het wild levende dieren tijdens de jacht vaak in het geding is en dringt telkens aan op strenger toezicht en strengere regels. We zullen blijven doorgaan met onze politieke inzet tot dat dit vaak ernstige dierenleed van in het wild levende dieren stopt!

Geen hetze tegen de vos

De fractie heeft vragen gesteld over de hetze tegen de vos en de massale afschotmogelijkheden die de provincie biedt. De vos is één van de weinige grotere roofdieren in de provincie en heeft een belangrijke taak bij het behouden van het natuurlijk evenwicht. De fractie vindt dat de vos een betere provinciale bescherming moet krijgen.

Verontrustende berichten over afname van 75 procent insectenstand

Er waren in de media verontrustende berichten over uitkomsten van wetenschappelijke onderzoeken van een afname van 75 procent van de insectenstand in Duitsland en waarschijnlijk ook in Nederland. De fractie vond dit zeer zorgwekkend. De fractie heeft er mondelinge vragen over gesteld tijdens de commissievergadering Duurzame Ontwikkeling van 1 november 2017. De fractie verzocht het college hierbij onder andere om het klepelen langs provinciale wegen af te bouwen omdat dit een schadelijk effect heeft op de insectenstand. Het college heeft aangegeven dit te gaan doen en in 2018 een terugkoppeling te geven van de actuele stand van zaken. Ook wordt er in 2018 een expertbijeenkomst georganiseerd voor leden van Provinciale Staten over de teruggang van de insectenstand.

Nieuw proefdiercentrum Erasmus Medisch Centrum

De fractie heeft vragen gesteld over de bouw van een groot nieuw proefdierencentrum (6000 m²) van het Erasmus Medisch Centrum in Rotterdam, dat nu al ruim 30.000 dierproeven per jaar uitvoert. De fractie wil dat er een einde komt aan alle dierproeven. Dit willen we bereiken door dierproeven te vervangen door dierproefvrije technieken, zodat het leed van vele duizenden proefdieren stopt.

Luis in de pels

De fractie was ook in 2017 weer 'de luis in de pels' en heeft consequent de vinger op de zere plek gelegd als het gaat om (verbetering van) dierenwelzijn. Onze fractie heeft hiertoe schriftelijke vragen gesteld over de volgende onderwerpen:

- aan lot overlaten en onnodig laten lijden van aangeschoten eenden in de Krimpenerwaard;
- handhaving illegale jachthutten Biesbosch;
- onveiligheid en overlast door schadebestrijding in Portland Rhoon;
- ernstig dierenleed tijdens ganzenjacht Hoeksche Waard;
- plannen uitbreiding melkgeitenstal Strijen en Mijnsheerenland;
- ontheffing doden zwanen;
- nieuw proefdiercentrum Erasmus Medisch Centrum Rotterdam;
- ontheffingverlening doden vos;
- provinciale vrijstellingen overige diersoorten Wet Natuurbescherming.

Natuur

Jaarrekening 2016 niet behalen natuurdoelen

Tijdens de bespreking van de jaarrekening heeft de fractie wederom een motie ingediend om met een verbeterplan met concrete voorstellen te komen om de gestelde natuurdoelen te behalen. Voor het zesde (!) jaar op rij heeft het college niet de gestelde natuurdoelen behaald. Helaas heeft de motie het niet gehaald.

Bonnenpolder

De Bonnenpolder bij Hoek van Holland, gemeente Rotterdam, was voor de fractie een lastig dossier. Aan de ene kant vond de fractie het een goede zaak dat er meer natuur en recreatiemogelijkheden worden gecreëerd in de Bonnenpolder. Zeker rondom Rotterdam is er behoefte aan meer natuur en recreatie. Het is een politieke keuze om daarin te investeren, ook financieel.

Uit het voorstel van het provinciebestuur bleek dat, om natuur en recreatie te bereiken in de Bonnenpolder, ook de economische vitaliteit van het gebied versterkt zou moeten worden. Natuurbegraven Nederland (NBN) wil in samenwerking met de Vereniging Natuurmonumenten (VN) en het Zuid-Hollands Landschap (ZHL) in de Bonnenpolder een natuurlijk en landschappelijk ingepast groengebied van circa 130 ha realiseren met op circa 30 ha een nevenfunctie begraafplaats. Daarvoor is ook de aanleg van infrastructuur nodig. Bovendien moet het gehele perceel met een meter worden opgehoogd, omdat anders mensen daar niet begraven kunnen worden. De regie op de ontwikkeling van de Oranjobonnen ligt bij de gemeente Rotterdam. Als er voldoende draagvlak blijkt te zijn voor het nieuwe initiatief en de gemeente besluit het op te nemen in het bestemmingsplan dan zal de provincie ook een grotere rol krijgen in de ontwikkeling.

Uit een gehouden enquête is gebleken dat er onvoldoende draagvlak is voor de plannen voor een natuurbegraafplaats in het gebied. Maar liefst 67% van de respondenten heeft aangegeven geen natuurbegraafplaats te willen in de Bonnenpolder. Er kleven veel bezwaren aan een natuurbegraafplaats. Voor de fractie was het een dilemma of je in de natuur natuurbegraven als verdienmodel moet willen toestaan. De economische belangen dreigen dan de natuurbelangen te overstijgen met een onjuiste prikkel. Je begeeft je op een hellend vlak als een groot maatschappelijk en algemeen belang als natuur afhankelijk wordt van economische investeringen in het gebied. De fractie vindt dit dus een onjuiste prikkel. Aan de andere kant: als je moet kiezen tussen agrarisch of natuur en recreatie en toevoeging van Natuurnetwerk Nederland (NNN netwerk), dan kiest de fractie voor het laatste. De fractie heeft het provinciebestuur opgeroepen om samen met de gemeente Rotterdam extra financiële middelen in te zetten om natuur en recreatie in de Bonnenpolder mogelijk te maken zonder de natuurbegraafplaats, omdat het hier gaat om een groot maatschappelijk en algemeen belang, waar de overheid zorg voor dient te dragen.

Geasfalteerd pad Voornes Duin

De fractie heeft een rondvraag gesteld over een illegaal aangelegd fietspad door een Natura-2000 gebied Voornes Duin. Het provinciebestuur heeft toegegeven dat het fietspad illegaal is aangelegd en dat aanvullende maatregelen nodig zijn. De fractie wil dat het fietspad wordt verwijderd en de natuur wordt hersteld.

Effecten agrarisch natuurbeheer

De Partij voor de Dieren heeft samen met de Partij van de Arbeid twee maal schriftelijke vragen gesteld over de effectiviteit van het agrarisch natuurbeheer. Het agrarisch natuurbeheer is tot nu toe niet effectief gebleken. De fractie heeft er geen vertrouwen meer in dat de vele miljoenen euro's subsidie leiden tot de gewenste resultaten. Ook de controlemogelijkheden voor Provinciale Staten zijn tot nu toe onvoldoende! Volgens dhr. Strijker, wetenschapper aan de Universiteit van Groningen, is agrarisch natuurbeheer vijf tot zes keer duurder dan als natuurbeheerders dit doen. En dan nog onder de voorwaarde dat dit agrarisch natuurbeheer plaatsvindt in grote eenheden. Het landschap staat onder druk. Steeds meer verstedelijking en intensivering van de agrarische gebieden, waardoor er steeds minder ruimte voor natuur overblijft. Het buitengebied is dan wel groen, maar op veel plaatsen zo dood als een pier. Enkel nog wat ganzen en zwanen, die ook hun leven niet zeker zijn. Vergaande maatregelen, ook door agrariërs, zijn nodig. Alleen dan heeft agrarisch natuurbeheer effect. Dat is tot nu toe zelden het geval. De fractie heeft daarom in 2017 tegen de subsidies voor het agrarisch natuurbeheer gestemd.

Drones in natuurgebieden

De fractie heeft signalen ontvangen dat het steeds vaker voorkomt dat er met drones gevlogen wordt in en boven natuurgebieden. Dit gebeurt bijvoorbeeld om filmpjes te maken. Het zorgt voor veel verstoring van vogels en andere dieren. Beheerders van natuurgebieden kunnen hier zelf weinig tegen doen, omdat er geen of onvoldoende regels zijn. Boven de Natura 2000-gebieden Haringvliet, Grevelingen, Hollands Diep en delen van het gebied Voordelta geldt een algeheel verbod op het gebruik van drones, op grond van een besluit van de Staatssecretaris van Economische Zaken. Bij andere Natura 2000-gebieden geldt dat dronegebruik waarvan niet kan worden uitgesloten dat het een significant verstorend effect heeft op Natura 2000-doelsoorten, vergunningplichtig is. Zowel binnen als buiten Natura 2000-gebieden geldt dat dronegebruik niet is toegestaan indien er sprake is van (ernstige) verstoring van soorten die overal beschermd zijn. Om te voorkomen dat een ieder zijn gang kan gaan met drones in natuurgebieden, wil de fractie dat in de beheerplannen een verbod hierop wordt opgenomen. Want dan kan er ook op gehandhaafd worden, zoals dat bijvoorbeeld in Zeeland en Noord-Holland gebeurt. Het provinciebestuur wil echter geen algeheel verbod invoeren.

Vervolgfragen massale bomenkap recreatiegebied Vlietlanden

De fractie heeft een aantal vervolgvragen gesteld over de massale bomenkap in recreatiegebied De Vlietlanden vanwege het verleggen van een gasleiding in verband met de aanleg van een nieuwe weg, de Rijnlandroute. Te gemakkelijk zijn er massaal bomen gekapt, waarbij veel bomen gespaard hadden kunnen blijven.

De volgende schriftelijke vragen zijn gesteld ter verbetering van natuur:

- rondvraag commissie Duurzame Ontwikkeling over 75 procent afname insectenstand;
- rondvraag commissie Duurzame Ontwikkeling over een illegaal geasfalteerd pad door een Natura 2000-gebied;

- actualisatie beleidsvisie Groen;
- vervolgvragen massale bomenkap natuur- en recreatiegebied Vlietland;
- effecten agrarisch natuurbeheer;
- vervolgvragen effecten agrarisch natuurbeheer Krimpenerwaard en Gouwe Wiericke;
- plannen natuurbegraafplaats Bonnenpolder Hoek van Holland.

Milieu

Waste 2 Chemicals

Waste 2 Chemicals betreft een voorstel voor een lening van 7,5 miljoen euro van de provincie Zuid-Holland aan de chemische industrie. Hier is wat de fractie betreft sprake van 'greenwashing': het lijkt groen, maar het is het niet en dient alleen de versterking van de niet-duurzame chemische industrie. Er is geen sprake van innovatie en verduurzaming kon niet worden aangetoond. De fractie heeft daarom tegen het voorstel gestemd.

Luchtkwaliteit

De fractie heeft een motie ingediend om bij de bewaking van rapportages over de luchtkwaliteit de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) toe te voegen. Deze eisen zijn namelijk veel hoger dan de nu gestelde eisen. Volgens de WHO zijn die onvoldoende. Daarnaast heeft de motie meer aandacht gevraagd voor de problemen met stikstofdioxide, fijnstof en roet. Deze stoffen zijn zeer vervuilend en verdienen dus meer aandacht van de provincie dan tot op het heden het geval is. Bijvoorbeeld houtstook was tot 2018 geen onderdeel van de luchtkwaliteitsrapportages. Deze motie is aangenomen!

Drinkwaterkwaliteit Zuid-Holland

De fractie heeft meerdere malen vragen gesteld over de drinkwaterkwaliteit in Zuid-Holland. Gevaarlijke stoffen als GenX, antibiotica en diverse medicijnresten zouden niet in ons drinkwater mogen voorkomen. De provincie is op grond van de wet Milieubeheer het bevoegd gezag voor de bescherming van de kwaliteit van grondwater met het oog op de drinkwaterwinning. Dit blijft een zorgwekkend dossier waar we, samen met een aantal andere fracties, bovenop blijven zitten.

Gaswinning Westland

Het Staatstoezicht op de Mijnen heeft geconstateerd dat in het Westland ruim 300 procent meer gas uit de bodem is gehaald dan is toegestaan. De fractie vindt dit verontrustend en heeft er schriftelijke vragen over gesteld. Inmiddels heeft de provincie aangegeven er bij het Rijk op aan te dringen geen nieuwe gaswinningen toe te staan en ook bestaande gaswinningen af te bouwen. We blijven de vinger aan de pols houden of de gaskraan hier ook daadwerkelijk wordt dichtgedraaid.

Aardwarmteput Pijnacker

Er is een breuk ontstaan in een aardwarmteput bij een bedrijf in Pijnacker. De fractie wilde door middel van schriftelijke vragen weten wat de gevolgen hiervan zijn voor het milieu, de bodem en de veiligheid van de inwoners. Uit de antwoorden bleek dat het Staatstoezicht op de Mijnen streng toezicht houdt op de veiligheid, maar voor onze fractie blijft het een punt van zorg en aandacht.

Energievoorziening geplande warmterotonde

De fractie heeft vragen gesteld over de energievoorziening voor de geplande warmterotonde. De geplande warmterotonde is een infrastructureel netwerk, waarbij energie door leidingen naar diverse delen van Zuid-Holland wordt vervoerd (van Rotterdam naar Leiden). Deze energie is afkomstig van diverse bronnen uit de industrie, waaronder verbranding van restafval. Hiervoor worden zelfs vele tonnen afval geïmporteerd uit het buitenland onder de vlag van duurzame energievoorziening. De fractie is van mening dat afvalverbranding als energievoorziening niet duurzaam en circulair is en dat er juist moet worden ingezet op minder afval en hergebruik van afval. Er gaat bovendien tijdens het transport door de warmterotonde veel energie verloren. De provincie besteedt voor de aanleg van de warmterotonde minimaal 150 miljoen euro. Dit geld kan beter worden gebruikt voor andere duurzame energiebronnen, zoals zonne- en windenergie, vindt de fractie. Ze heeft daarom tegen de grootschalige warmterotonde gestemd.

Motie klimaatbegroting

De fractie heeft een motie ingediend om een klimaatbegroting op te stellen. Dit vloeit naadloos voort uit het Klimaatverdrag van Parijs. Helaas was er geen meerderheid voor de motie.

Motie stoppen met kolencentrale Maasvlakte

Ook heeft de fractie een motie ingediend om, naar aanleiding van een aangenomen motie in de Tweede Kamer, het stoppen van de kolencentrale op de Maasvlakte hogere prioriteit te geven. Zuid-Holland wil graag energieneutraal worden. Helaas kregen we onvoldoende steun hiervoor.

De volgende schriftelijke vragen zijn gesteld ter verbetering van milieu:

- alarm drinkwaterbedrijven;
- energievoorziening warmterotonde;
- gevolgen breuk aardwarmteput Pijnacker;
- te veel gaswinning Westland;

- risico's bij winning aardwarmte onderschat;
- in de gaten houden stikstof in Zuid-Hollandse duinen;
- plannen voor gasboringen in Zuid-Holland;
- luchtkwaliteit;
- risico's mestverwerking als energiebron.

Bio-industrie en Landbouw

Intensieve veehouderij

Intensieve veehouderijen in Zuid-Holland mogen van de provincie extra uitbreiden. De fractie wil juist dat de veestapel krimpt, zeker in het dichtbevolkte en verstedelijkte Zuid-Holland. Grote concentraties dieren vormen een verhoogd risico op ziekten zoals vogelpest, Q-koorts, MRSA en bacteriën zoals stafylokokken. Die kunnen ook gevaarlijk zijn voor mensen en vormen dus een bedreiging voor de volksgezondheid. De grote hoeveelheden antibiotica die preventief worden gebruikt om dierziekten in intensieve veehouderijen te voorkomen, zorgen voor reële gevaren voor de volksgezondheid, bijvoorbeeld antibioticaresistentie. Ook de enorme mestoverschotten zullen alleen maar toenemen, wat nog meer mestfraude in de hand werkt.

Dieren in de vee-industrie worden aan hun huisvesting aangepast in plaats van dat de huisvesting aan de natuurlijke behoeften van dieren wordt aangepast. Om agressief gedrag tussen grote aantallen intensief gehouden dieren aan te pakken, worden hoektanden van varkens afgeknipt, staarten van varkens afgebrand, koeien onthoofd en snabels van kippen afgeknipt. Dat leidt tot verminking en dierenleed. De fractie wil daarom toewerken naar inkrimping van de veestapel, alternatieven voor dierlijke producten, een meer plantaardig dieet en inzetten op biologische en biodynamische landbouw. De fractie heeft zich met klem tegen verzet tegen meer mogelijkheden voor uitbreiding van de vee-industrie.

De fractie heeft een motie ingediend om een maatschappelijke kosten-batenanalyse te maken van de effecten van de uitbreiding. Helaas werd de motie alleen gesteund door GroenLinks.

Vragen mega-melkgeitenhouderij Hoeksche Waard en Mijnsheerenland

De fractie heeft vragen gesteld over plannen voor een melkgeitenstal met 2000 geiten in Mijnsheerenland, Hoeksche Waard. Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) heeft recent een rapport uitgebracht, waaruit blijkt dat ook de geitenhouderij schadelijk is voor de volksgezondheid en voor omwonenden.

Er waren ook plannen voor een stal met 2000 melkgeiten aan de Provinciale weg N217 in de gemeente Binnenmaas. Het RIVM heeft uit onderzoek geconcludeerd dat bewoners rondom pluimveebedrijven meer kans hebben op klachten aan de luchtwegen en dat dit ook geldt voor (melk)geitenhouderijen. De fractie heeft vragen gesteld en wil onder meer weten wat dit betekent voor

de volksgezondheid. Vooralsnog is er een moratorium op de uitbreiding van geitenhouderijen in Zuid-Holland.

Leegstand agrarische gebouwen

Eén op de tien agrarische gebouwen in Nederland staat op dit moment leeg. In 2030 zal dat opgelopen zijn tot bijna 25 procent, blijkt uit onderzoek van Wageningen Environmental Research (Alterra), uitgevoerd in opdracht van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. De fractie heeft hier vragen over gesteld. De fractie wilde weten hoe de provincie - nu en in de toekomst - omgaat met leegstand en hoe kan worden voorkomen dat er nog meer agrarische nieuwbouw in het landelijk gebied gaat komen. De provincie komt met een plan voor herbestemming van agrarische bedrijven.

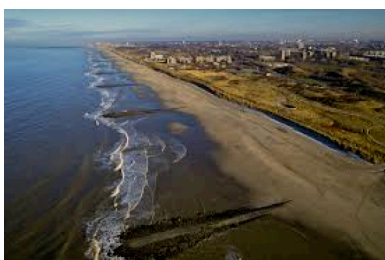
De fractie heeft over de bio-industrie en landbouw de volgende schriftelijke vragen gesteld:

- plannen uitbreiding melkgeitenstal en Binnenmaas en Mijnsheerenland;
- leegstand agrarische gebouwen.

Ruimte

Kustbebouwing Kijkduin

De gemeente Den Haag heeft een vergunning afgegeven voor de bouw van tientallen strandhuisjes op het strand bij Kijkduin. De fractie vindt dat de provincie paal en perk moet stellen aan kustbebouwing en onze kwetsbare kust beter moet beschermen. Aanleiding is een recente vergunningverlening door de gemeente Den Haag voor de bouw van 35 strandhuisjes op het strand bij Kijkduin. Een deel van de huisjes wordt namelijk gebouwd in beschermd natuurgebied. Hier mag niet worden gebouwd. De fractie wilde dat de provincie de gemeente Den Haag zou terugfluiten en dat de vergunning wordt ingetrokken. De vergunning is ook niet in overeenstemming met het op korte termijn te ondertekenen Kustpact, dat zowel de gemeente Den Haag als de provincie Zuid-Holland gaan ondertekenen. De afgegeven gemeentelijke vergunningen passen niet binnen het ruimtelijke beleid dat de provincie voorstaat met betrekking tot ontwikkelingen aan de kust. Naar aanleiding van de vragen heeft de provincie een bezwaar ingediend tegen de door de gemeente verleende vergunningen. Het bezwaar is niet ontvankelijk verklaard, omdat het volgens de gemeente Den Haag te laat was ingediend.

Strandhotel Ouddorp en Bouwseiland

In Ouddorp waren er plannen voor de bouw van een hotel aan het strand. Dat gaat ten koste van de natuur en de kust aldaar. Ook heeft de provincie Zeeland plannen voor de aanleg van eilanden in het Grevelingenmeer. De fractie heeft er, samen met de PvdA, GL en 50Plus, kritische vragen over gesteld. De provincie is op dit moment niet direct financieel betrokken bij de projecten en na uittreding uit het recreatieschapsbestuur is de provincie niet meer verantwoordelijk voor eventuele projectrisico's. We blijven echter bij ons standpunt dat de bouw van een hotel in natuurgebied niet verantwoord is en de natuur schade toebrengt.

Windenergie

De ruimtelijke locaties voor windenergie zijn het afgelopen jaar vastgesteld. De fractie heeft ingestemd met het voorstel. Ook heeft de fractie een motie gesteund om geen windlocatie bij Hellevoetsluis en Pijnacker toe te staan vanwege de effecten op de natuur en de vele bezwaren van omwonenden.

De fractie heeft over de provinciale ruimte de volgende schriftelijke/mondelijke vragen gesteld:

- bestemmingsplan natuur- en recreatiegebied Schieveen;
- kustbebouwing Hoek van Holland en Kijkduin;
- mondelinge vragen bouw strandhuizen Kijkduin.

Brief gemeente Molenwaard over bouw schuur tussen werelderfgoed Molens Kinderdijk

De gemeente Molenwaard heeft toestemming gegeven voor de bouw van een 5 meter hoge schuur tussen de molens van Kinderdijk. Dit is werelderfgoed. Veel omwonenden en ook de Belangenvereniging Leefbaarheid Kinderdijk maken zich grote zorgen over de gevolgen voor de daar aanwezige natuur en voor de beeldbepaling van het werelderfgoed.

De fractie heeft daarom een brief gestuurd aan de gemeente Molenwaard met het verzoek om tot overeenstemming te komen met de bezwaarmakers van de belangenvereniging en omwonenden. Helaas was de vergunning al verleend en onherroepelijk. Wel wordt er rekening gehouden met de beeldbepaling van de molens van Kinderdijk.

Infrastructuur

Luchthaven Rotterdam The Hague Airport (RTHA)

De fractie heeft bij de bespreking van het onderwerp van starts en landingen op de luchthaven Rotterdam The Hague Airport het standpunt ingenomen om niet nog meer starts en landingen van

vliegtuigen vanaf RTHA toe te staan. Meer vliegtuigen betekent meer gebruik van fossiele brandstoffen, luchtverontreiniging en geluidsoverlast. Daarom wil de fractie krimp van de luchthaven.

Problemen intercitystation Dordrecht

De fractie heeft samen met een aantal andere fracties vragen gesteld over de problemen rond het intercitystation Dordrecht met lange wachttijden en volle treinen.

Vragen pleziervluchten helikopters in Zuid-Holland

Afgelopen zomer zijn er zeer veel pleziervluchten met helikopters in Zuid-Holland uitgevoerd, die geleid hebben tot veel geluidsoverlast en schending van de privacy. Dit kwam doordat er per dag meer vluchten uitgevoerd werden dan waarvoor vergunning was verleend. De fractie heeft hierover schriftelijke vragen aan het provinciebestuur gesteld. Als antwoord gaf de provincie aan dat er maximaal 48 vliegbewegingen per jaar gemaakt mogen worden, verdeeld over maximaal 24 dagen. Het is aan de aanvrager hoe dit te verdelen. Om geluidhinder te beperken, wordt er in de directe omgeving van een verleende ontheffing luchtvaartverkeer (TUG-ontheffing) geen nieuwe ontheffing verleend binnen een straal van 1000 meter.

Incidentele subsidieverlening project Besloten bedrijfsvervoer Bio Science Park Leiden

De fractie is tegen de voorgestelde subsidie voor besloten bedrijfsvervoer Bio Science Park Leiden om drie redenen. 1) De fractie heeft grote bezwaren vanwege het grote aantal dierproeven dat in het Bio Science Park wordt uitgevoerd. 2) Het ondersteunen van een park met een businessmodel gebaseerd op dierenleed gaat tegen onze principes in. 3) De fractie geeft de voorkeur aan openbaar vervoer in plaats van besloten bedrijfsvervoer. Ook is de fractie geschrokken van de hoge kosten: € 100.000,- om twee gehuurde 9-persoonsbusjes gedurende één jaar te laten rijden, is veel te duur.

Verbetering kwaliteit ruiterroutes in recreatiegebieden

De provincie realiseert recreatieve routenetwerken, waaronder ruiterspaden. De provincie betaalt structureel mee aan onderhoud, beheer en doorontwikkeling van recreatiegebieden die in eigendom en beheer zijn van derden. Het gaat vooral om gebieden in beheer bij natuur- en recreatieschappen. Maar veel ruiterspaden zijn van slechte kwaliteit. Vanuit het oogpunt van dierenwelzijn is het van belang dat gezonde dieren beweging kunnen krijgen in de beschikbare recreatiegebieden, waarbij de natuur niet wordt geschaad. Hierbij is de kwaliteit van de ruiterspaden van belang. Dat vergroot de ook de veiligheid van andere recreanten, zodat uitwijken van ruiters naar fiets- of wandelpaden niet nodig is. Recreatieruiters kunnen op heel veel plaatsen (zeker als het geregend heeft) niet meer op een veilige manier gebruik maken van deze ruiterspaden.

Er is een risico op vallen en struikelen, met als gevolg dat ruiters gebruik gaan maken van de fiets- of voetpaden die wel van voldoende kwaliteit zijn. Het college heeft toegezegd om in gesprek te gaan met terreinbeheerders om de kwaliteit van de ruiterspaden te verbeteren. Voorwaarde is wel dat recreatie, op welke manier dan ook, nooit ten koste mag gaan van de natuur en natuurwaarden.

Verder is er wel een knooppuntennetwerk voor fietsers en wandelaars, maar niet voor ruiters. Er komt nu ook een knooppuntennetwerk voor ruiterspaden en een meldpunt voor ruiterspaden die van onvoldoende kwaliteit zijn. Een voorstel hiertoe van meerdere fracties is door Provinciale Staten aangenomen.

Toegankelijkheid openbaar vervoer voor rolstoelgebruikers en mindervaliden

Het openbaar vervoer in Zuid-Holland moet goed toegankelijk zijn voor mindervaliden. Daarom moeten alle voertuigen en haltes die nog niet aan dat doel voldoen snel worden aangepast. De fractie wil van het provinciebestuur weten hoe het daarmee staat en heeft daarover schriftelijke vragen gesteld.

Nieuwe wegen

De fractie heeft tegen de plannen voor aanleg van nieuwe wegen gestemd, zoals grote, kostbare en milieuverpestende asfaltprojecten 'Bentwoudlaan' in Waddinxveen en de Duinpolderweg in Lisse. Het is een politieke keuze om veel geld hiervoor vrij te maken. De Partij voor de Dieren wil dat dit geld niet aan wegen, maar aan (nieuwe) natuur wordt besteed.

Schriftelijke vragen infrastructuur:

- ontheffingen helikoptervluchten;
- behoud intercitystatin Dordrecht.

Economie

Regeling Midden- en Kleinbedrijf (MKB) Innovatiestimulering Topsectoren Zuid-Holland

Eén van de doelstellingen van de provincie is groei van de regionale economie in Zuid-Holland. De PvdD-fractie vindt dat economische groei de oorzaak is van veel problemen en zeker niet de oplossing. De PvdD is voorstander van een duurzame economische ontwikkeling die rekening houdt met de draagkracht van onze aarde. In het voorstel voor subsidieverlening stond geen enkele voorwaarde op het gebied van duurzaamheid en een duurzame economische ontwikkeling. De Partij voor de Dieren had daarnaast grote moeite met een aantal topsectoren, zoals de huidige agri & food, chemie, biobased (niet duurzaam) en lifescience & health vanwege de enorme hoeveelheid dierproeven die daarmee gepaard gaan. Daarom heeft de fractie niet ingestemd met de extra 750.000 euro voor regionale economische groei.

Bestuur

Begrotingsbespreking 2018

De fractie heeft de nadruk gelegd op de huidige en urgente ecologische crisis. De provincie geeft echter telkens weer prioriteit aan financiering van de economische belangen en niet aan de ecologische en sociale belangen. Daarom heeft de fractie tegen de begroting 2017 gestemd.

Koepelnotitie provinciaal omgevingsbeleid

Het betrof hier een heel abstract document. De fractie vindt dat er meer concrete maatregelen nodig zijn in een latere fase van dit project. De fractie heeft bij de bespreking een motie ingediend om de ambitie van 'diervriendelijkste provincie' toe te voegen. Helaas haalde de motie geen meerderheid.

Geen subsidie bij fraude

De fractie heeft een motie ingediend om het huidige subsidiebeleid te evalueren, de regels voor subsidiefraude aan te scherpen en te onderzoeken of het mogelijk is om bijvoorbeeld bij mestfraude geen subsidie meer te verstrekken.

De verantwoordelijke gedeputeerde heeft aangegeven de mogelijkheden te willen onderzoeken en het medio volgend jaar aan Provinciale Staten voor te leggen, samen met de evaluatie van het huidige beleid. Na deze toezegging heeft de fractie de motie ingetrokken.

Motie beheer van gronden die in eigendom zijn van de provincie

De motie over een ander beheer van gronden die in eigendom zijn van de provincie heeft de fractie uiteindelijk ingetrokken, omdat zij de bespreking dit najaar wil afwachten. De gedeputeerde heeft toegezegd om met nadere voorstellen te komen, waarbij een inventarisatie is gemaakt van gronden die in aanmerking komen voor natuurbeheer door agrariërs. Dat betekent dus bloem- en kruidenrijk grasland, een hoog waterpeil, veel later maaien, geen gifgebruik en geen of zeer weinig bemesting. De voorstellen zijn verlaat in het voorjaar van 2018 ingediend.

Overig

Vrouwenontbijt Internationale vrouwendag 8 maart 2017

Deze dag is ter herinnering aan het feit dat vrouwen op 8 maart 1908 in een textiel fabriek in New York in staking gingen. Hun eis? Brood en rozen, bloemen en aandacht. Het ging niet om geld, maar om waarde en waardigheid. Provinciale Staten wilden hier aandacht aan geven door middel van een vrouwenontbijt. Twee statenleden hadden het initiatief genomen dit te organiseren. Dit mooie initiatief zal in 2018 een vervolg krijgen; dan zal de Partij voor de Dieren samen met de VVD het vrouwenontbijt organiseren, zo is afgesproken.

Debat over paardenwelzijn op het Horse Event

De fractievoorzitter heeft namens de Partij voor de Dieren deelgenomen aan een debat over paardenwelzijn op het Horse Event in Ermelo. In een zaal met ongeveer 450 gasten werd paardenwelzijn besproken met als thema 'Laten we welzijn'. De andere deelnemers waren Jan Cees Vogelaar, voorzitter van de Sectorraad Paarden, Marianne Sloet, hoogleraar gezondheidszorg paard aan de Universiteit van Utrecht, Piko Fieggen namens de Dierenbescherming, dressuurrutter Coby van Baalen en Wim van Bergenhenegouwen, manegehouder namens de Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra (FNRS). De gespreksleider was tv-presentator Wilfried de Jong.

Het bijgaande standpunt van de Partij voor de Dieren is verwoord:

Een respectvolle samenwerking tussen mens en paard is mogelijk, zo lang het welzijn van de paarden is gewaarborgd. De Partij voor de Dieren wil regels voor het houden en het welzijn van paarden in de vorm van een wettelijk Paardenbesluit. Zowel op het gebied van huisvesting en verzorging als in de handel, op maneges en in de (top)sport doen zich vele misstanden en schrijnende toestanden voor. Het aantal meldingen van verwaarlozing neemt jaarlijks toe. Paarden en pony's vormen één van de (vele) vergeten groepen in het dierenwelzijnsbeleid van de overheid. Dat moet veranderen. Huisvestingsnormen moeten tegemoet komen aan de natuurlijke behoefte van het paard, zodat eenzame opsluiting tot het verleden behoort. Veel gedrags- en gezondheidsproblemen bij paarden worden veroorzaakt door ondeugdelijke huisvesting en een tekort aan lichaamsbeweging. In een Paardenbesluit zoals de PvdD dat voor zich ziet, wordt in elk geval vastgelegd dat bij huisvesting van paarden rekening wordt gehouden met het natuurlijke gedrag, zoals de mogelijkheid om contact te maken met soortgenoten en dagelijks een aantal uren vrij kunnen bewegen in de buitenlucht. Ook bevat het regels om het welzijn van paarden en pony's in training en bij berijden te waarborgen, zoals een minimumleeftijd waarop het dier mag worden belast en een verbod op schadelijke trainingsmiddelen. Verder zijn paardenmarkten niet meer van deze tijd en zouden verboden moeten worden om misstanden en onnodig gesleep met dieren te voorkomen.

Cursus Wet Natuurbescherming Politie Dieren- en Milieubescherming

De fractievoorzitter heeft een cursus gevolgd over de nieuwe Wet Natuurbescherming, die georganiseerd werd door de Vereniging Politie Dieren- en Milieubescherming.

Bijeenkomst met natuurorganisaties over weidevogels

De natuurorganisaties Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Zuid-Hollands Landschap en de Zuid-Hollandse Milieufederatie hebben een bijeenkomst voor statenleden gehouden, omdat het heel slecht gaat met de weidevogels. Daarom is het noodzakelijk om samen te werken met agrariërs die zich bekommeren om het lot van de weidevogels en willen meewerken aan het verbeteren van de weidevogelstand, onder meer door het realiseren van bloem- en kruidenrijk grasland, een hoger waterpeil, later maaien en geen of zeer schaarse bemesting.

Afstemmingsoverleg met PvdD-fracties in gemeenten en waterschappen in Zuid-Holland

De fractie had een bijeenkomst georganiseerd voor de Zuid-Hollandse gemeenteraads- en waterschapsfracties van de Partij voor de Dieren om met hen het provinciale beleid af te stemmen. Veel zaken die zowel in de gemeente, waterschappen als de provincie spelen, zijn besproken en afgestemd. Omdat de aanwezigen het een zeer nuttige bijeenkomst vonden, is afgesproken dit overleg vaker te houden.

Protestbijeenkomst Biomedical Primate Research Centre (BPRC) Rijswijk: ernstig dierenleed apencentrum

De fractievoorzitter was aanwezig bij deze protestbijeenkomst en heeft gesproken bij de protestdemonstratie tegen het enorme dierenleed in het grootste apenproefdiercentrum van Europa in Rijswijk. Meer dan 1500 apen zijn er gehuisvest. Ze leiden een ellendig en pijnlijk leven, waarna ze worden gedood. Dit kan en moet anders! We hebben er ook vragen over gesteld aan het provinciebestuur van Zuid-Holland.

Landelijke Milieudag Politie

De fractievoorzitter was uitgenodigd om de landelijke milieudag van de politie af te sluiten. Dat was een mooie kans om de mensen die dit belangrijke werk doen een hart onder de riem te steken en hen aan te moedigen dit werk te blijven doen, omdat het een belangrijke bijdrage levert aan schoon water, schone lucht, een schone bodem en bescherming van de natuur.

Helaas staan dierenwelzijn, de natuur en het milieu niet erg hoog in de prioriteitenlijst van de politie. De PvdD heeft veel waardering voor hun belangrijke werk en hopen dat zij bereid zijn te blijven zorgen voor een goede milieuhandhaving, ondanks tegenwerking op diverse vlakken. Inbreng vanuit de politie richting de politiek is belangrijk, zodat er meer aandacht en geld komt voor dierenwelzijns- natuur- en milieutoezicht en –handhaving, zowel kwantitatief als kwalitatief.

De dichter Lucebert heeft ooit gezegd: 'Alles van waarde is weerloos'. Dieren, onze natuur en ons milieu kunnen zich niet verdedigen tegen de aantasting die ze wordt aangedaan. Door toezicht van politie en bijzondere opsporingsambtenaren (BOA's) kan toezicht op en handhaving van regelgeving en de bescherming van dieren, natuur en milieu beter worden gewaarborgd.

Gesprek LTO over nieuwe visie duurzame landbouw

De Land- en tuinbouworganisatie (LTO) heeft in 2017 een nieuwe visie ontwikkeld over duurzame landbouw. Ze willen daar externe organisaties bij betrekken. De fractievoorzitter was uitgenodigd om de visie van de Partij voor de Dieren te bespreken met vertegenwoordigers van LTO. De nadruk is daarbij gelegd op de overgang naar een meer plantaardig dieet en naar een biodynamische diervriendelijke landbouw, meer regionale voedselvoorziening en seizoensproducten van de volle grond.

Interview paardenwelzijn

Namens de Partij voor de Dieren heeft de fractievoorzitter een interview gegeven over paardenwelzijn voor het paardenblad 'De Hoefslag'. Het doel van deze bijdrage was meer bewustwording leveren over en verbetering van het welzijn van paarden in Nederland.

Persberichten

De fractie heeft in 2017 de volgende persberichten verstuurd:

- Natuurbegraafplaats Bonnenpolder;
- Dordrecht volwaardig intercitystation;
- Provincie treedt op tegen strandhuizen Kijkduin;
- Provincie moet strenger toezien op effecten agrarisch natuurbeheer;
- Risico's mestfabrieken;
- Beschermde diersoorten in Zuid-Holland vogelvrij;
- Stop hetze tegen de vos;
- Geen nieuw proefdiercentrum in Rotterdam;
- Verbod drones boven natuurgebieden;
- Kunstontwikkeling Grevelingen;
- Megageitenstal gevaar voor volksgezondheid;
- Onderschatte risico's winning aardwarmte;
- Ernstig dierenleed bij ganzenjacht;
- Misstanden paardenmarkt Voorschoten;
- Misstanden gaswinning Westland;
- Wrede zwanenjacht Groene Hart;
- Onveiligheid door jacht in Rhoon;
- Geitenstal Strijen gevaar voor volksgezondheid;
- Pleziervluchten helikopters aan banden leggen;
- Zuid-Holland diervriendelijkste provincie;
- Illegale jachthutten Biesbosch;
- Faunabeheerplan Smient;
- Overbemesting en drinkwater;
- Toegankelijkheid van het Openbaar Vervoer;
- Inkrimping veestapel.

Moties

De fractie heeft heeft 2017 de volgende moties ingediend;

- natuurbeleid en natuurdoelen (verworpen);
- sluiting Kolencentrale (verworpen);
- klimaatbegroting (verworpen);
- luchtkwaliteit (aangenomen);
- diervriendelijkste provincie (verworpen);

- verbetering beheer en onderhoud ruiterspaden (toezegging);
- niet goedkeuren Faunabeheerplan smient (verworpen);
- wetenschappelijk advies bijvoegen bij faunabeheerplan (overgenomen);
- ecologisch bermbeheer in plaats van klepelen (toezegging);
- maatschappelijke kosten-batenanalyse effecten uitbreiding veehouderij (verworpen);
- intensieve veehouderij (verworpen);
- evaluatie misbruik en oneigenlijk gebruik beleid (verworpen).

Amendementen

De fractie heeft in 2017 de volgende amendementen ingediend:

- schade-uitkering agrariërs vanwege ganzen (verworpen);
- financiële vergoeding wildopvang Delft (verworpen).

Media en communicatie

De fractie onderhoudt een goed contact met de media, zoals regionale radio-omroepen, RTV West/RTV Rijnmond, het Algemeen Dagblad, Telegraaf, het Leidsch Dagblad en diverse lokale radio- en tv-zenders en bladen. De fractievoorzitter heeft diverse gesprekken gehad met de media naar aanleiding van onze persberichten en interviews gegeven over dierenwelzijn, natuur en milieu. De fractieleden maken gebruik van sociale media en de fractievoorzitter schrijft regelmatig een blog over de provinciale activiteiten.

Werkbezoeken

De fractievoorzitter heeft de volgende werkbezoeken gebracht:

Biesbosch

In de herfstvakantie heeft de fractievoorzitter een werkbezoek gebracht aan de Biesbosch met de Natuur- en Vogelwacht Biesbosch. Een prachtig, maar ook kwetsbaar gebied. Het is het grootste zoetwatergetijdegebied van Europa.

Tijdens dit werkbezoek kwam naar voren dat de Natuur- en Vogelwacht Biesbosch in februari van dit jaar een handhavingsverzoek heeft gedaan in verband met illegale jachthutten in het gebied, met coördinaten en foto's. Uiteindelijk is pas eind augustus van 2017 bericht ontvangen van de Handhavingsdienst Zuid-Holland dat de jachthutten er niet meer stonden. Naar aanleiding van deze berichtgeving heeft de fractie vragen gesteld aan Gedeputeerde Staten over de kwestie.

Dieren in de Biesbosch worden verschillend beschermd. In het Brabantse deel van de Biesbosch zijn kleine roofdieren als marterachtigen, de bunzing, wezel en hermelijn beschermd en heeft de provincie Noord-Brabant zelf een leidraad uitgegeven voor de bescherming van deze dieren. In Zuid-Holland zijn deze dieren vogelvrij verklaard en dus ook in de Biesbosch. De fractie vindt dat dit moet veranderen en dat deze dieren ook in Zuid-Holland moeten worden beschermd.

Biesbosch

Natuurgebied Natuurrijk Krimpenerwaard

Samen met raadslid Corina Kerkmans van de Partij voor de Dieren uit Gouda heeft de fractievoorzitter een bijzonder werkbezoek gebracht aan een parel van een natuurgebiedje in de Krimpenerwaard. Een particulier heeft in 1977 een weiland van 1,2 ha gekocht. Hij heeft er ruim 7.500 bomen geplant en meer dan 100 inheemse struiksoorten en is aan de slag gegaan met natuurontwikkeling.

Gekapt en gesnoeid hout is nooit afgevoerd, waardoor het voor de natuur behouden is gebleven. In de honderden meters lange rillen en in en onder boomstammen op de grond, vinden allerlei soorten zoogdieren, vogels (waaronder de bergeend) en amfibieën schuil- en/of broedgelegenheid. Vele soorten paddenstoelen krijgen de kans zich spontaan te vestigen en zijn er de afgelopen decennia gaan groeien. De aanplant van bomen en struiken heeft zich goed ontwikkeld. Het gebied is niet alleen rijk aan boom-, struik- en plantensoorten, de aanplant is ook van belang voor allerlei diersoorten, zoals vogels, kleine dieren (o.a. diverse soorten muizen, egel, wezel, hermelijn, bunzing en vleermuizen) en grotere zoogdieren (ree) en spinnen en insecten. Op zonnige dagen kunnen er honderden vlinders vliegen, waaronder het zeldzame oranjetipje. Dieren vinden er beschutting en voedsel en bouwen er hun nesten. Naast de aangeplante bomen en struiken groeien steeds meer houtige gewassen spontaan. De gegraven poelen zijn van belang als leef- en voortplantingsgebieden voor o.a. amfibieën, waaronder de zeldzame kamsalamander en libellen.

Het gebied fungeert ook als verbinding tussen andere natuurgebieden, zodat dieren en planten een ander natuurgebied kunnen bereiken. Vleermuizen, vogels en ook enkele zoogdiersoorten gebruiken het natuurgebied als richtpunt bij hun verplaatsingen.

Natuurgebied Natuurrijk Krimpenerwaard

In augustus heeft de fractievoorzitter samen met gedeputeerde Han Weber nogmaals een werkbezoek gebracht aan het bijzondere particuliere natuurgebied in de Krimpenerwaard om aandacht te vragen voor extra bescherming van dit bijzondere gebiedje. Omliggend aan het natuurgebied liggen gronden, die in eigendom van de provincie zijn. Er wordt bekeken in hoeverre deze gronden kunnen worden betrokken bij de natuurinclusieve landbouw. Inmiddels heeft de provincie extra beschermende maatregelen genomen om de natuurkwaliteit beter te waarborgen.

Tot zover ons jaarverslag van 2017. We blijven ons ook in 2018 met verstand, gevoel en compassie inzetten voor dierenwelzijn, natuur en milieu.